

ΘΕΑΙ. Οὕτως.

ΞΕ. Ὅντιος δὴ πρὸς ὄν ἀντίθεσις, ὡς ἔοικ', εἶναι [τε] συμβαίνει τὸ μὴ καλόν.

ΘΕΑΙ. Ὅρθότατα.

ΞΕ. Τί οὖν; Κατὰ τοῦτον τὸν λόγον ἄρα μᾶλλον μὲν τὸ καλὸν ἡμῖν ἐστὶ τῶν ὄντων, ἤτιον δὲ τὸ μὴ καλόν;

ΘΕΑΙ. Οὐδέν.

258

ΞΕ. Ὅμοίως ἄρα τὸ μὴ | μέγα καὶ τὸ μέγα αὐτὸ εἶναι λεκτέον;

ΘΕΑΙ. Ὅμοίως.

ΞΕ. Οὐκοῦν καὶ τὸ μὴ δίκαιον τῷ δίκαιῳ κατὰ ταῦτα θετέον πρὸς τὸ μηδέν τι μᾶλλον εἶναι θάτερον θατέρου;

ΘΕΑΙ. Τί μὴν;

ΞΕ. Καὶ τἄλλα δὴ ταύτη λέξομεν, ἐπέπερ ἡ θατέρου φύσις ἐφάνη τῶν ὄντων οὕσα, ἐκείνης δὲ οὕσης ἀνάγκη δὴ καὶ τὰ μόρια αὐτῆς μηδενὸς ἤτιον ὄντα τιθέναι.

ΘΕΑΙ. Πῶς γὰρ οὗ;

ΞΕ. Οὐκοῦν, ὡς ἔοικεν, ἡ τῆς θατέρου μορίου φύσεως B καὶ τῆς τοῦ ὄντος πρὸς | ἄλληλα ἀντικειμένων ἀντίθεσις οὐδὲν ἤτιον, εἰ θέμις εἰπεῖν, αὐτοῦ τοῦ ὄντος οὐσία ἐστίν, οὐκ ἐναντίον ἐκείνῳ σημαίνουσα, ἀλλὰ τοσοῦτον μόνον, ἕτερον ἐκείνου.

ΘΕΑΙ. Σαφέστατά γε.

ΞΕ. Τίν' οὖν αὐτὴν προσείπωμεν;

ΘΕΑΙ. Δῆλον δτι τὸ μὴ ὄν, ὃ διὰ τὸν σοφιστὴν ἐζητοῦμεν, αὐτὸ ἐστὶ τοῦτο.

ΞΕ. Πότερον οὖν, ὥσπερ εἶπες, ἐστὶν οὐδενὸς τῶν ἄλλων οὐσίας ἐλλειπόμενον, καὶ δεῖ θαρροῦντα ἤδη λέγειν δτι τὸ μὴ ὄν βεβαίως ἐστὶ τὴν αὐτοῦ φύσιν ἔχον, ὥσπερ τὸ C μέγα ἦν μέγα | καὶ τὸ καλὸν ἦν καλόν· καὶ τὸ μὴ μέγα μὴ μέγα καὶ τὸ μὴ καλὸν μὴ καλόν, οὕτω δὲ καὶ τὸ μὴ ὄν κατὰ ταῦτόν ἦν τε καὶ ἐστὶ μὴ ὄν, ἐνάριθμον τῶν πολλῶν ὄντων εἶδος ἐν; ἢ τίνα ἔτι πρὸς αὐτό, ὧ Θεαίτητε, ἀπιστίαν ἔχομεν;

ΘΕΑΙ. Οὐδεμίαν.

ΘΕΑΙ. Αὐτὸ εἶναι.

ΞΕ. Τὸ «ὄχι ὠραῖο» λοιπὸν συμβαίνει νὰ εἶναι, καθὼς φαίνεται, μιὰν ἀντίθεση ἀνάμεσα σ' ἓνα «ὄν» κι ἓνα «ὄν».

ΘΕΑΙ. Πολὺ σωστά.

ΞΕ. Ἔ! Λοιπὸν! Σύμφωνα μ' ὅσα εἶπαμε, περισσότερο ἀραγες γιὰ μᾶς ἀνήκει στὰ «ὄντα» ἢ «ὠραῖο» καὶ λιγότερο τ' «ὄχι ὠραῖο»;

ΘΕΑΙ. Καθόλου.

ΞΕ. Ἄρα καὶ «τ' ὄχι μεγάλο» καὶ τὸ «μεγάλο» θὰ δεχτοῦμε, πῶς ἐντελῶς μὲ τὸν ἴδιον τρόπον εἶναι «ὄντα»;

ΘΕΑΙ. Ἐντελῶς μὲ τὸν ἴδιο τρόπο.

ΞΕ. Καὶ τὸ «ὄχι δίκιο» λοιπὸν θὰ τὸ βάλουμε στὴν ἴδια γραμμὴ μὲ τὸ «δίκιο», καθόσο μὲ κανέναν τρόπο δὲν εἶναι τὸ ἓνα περισσότερο «ὄν» ἀπὸ τ' ἄλλο;

ΘΕΑΙ. Γιατί ὄχι;

ΞΕ. Καὶ γιὰ ὅλα τ' ἄλλα τὸ λοιπὸν τὰ ἴδια θὰ ποῦμε, ἀφοῦ φανερώθηκε, πῶς τὸ «ἄλλο» ἀπὸ τὴ φύση τοῦ εἶν' ἔν ἀπὸ τὰ «ὄντα» καὶ ἀφοῦ ἐκεῖνα εἶναι «ὄν», ἀναγκαστικὰ θὰ δεχτοῦμε, πῶς καὶ τὰ μέρη τοῦ ὄχι λιγότερο εἶναι «ὄντα».

ΘΕΑΙ. Ἀναμφισβήτητα.

ΞΕ. Καθὼς φαίνεται, λοιπὸν, ἡ ἀντίθεση, ποὺ δημιουργιέται, δταν ἓνα μέρος ἀπὸ τὴ φύση τοῦ «ἄλλου» καὶ ἡ φύση τοῦ «ὄντος» ἔρχονται σ' ἀντιδιαστολή, δὲν εἶναι, γιὰ νὰ ποῦμ' ἔτσι, λιγότερο «οὐσία», ἀπ' ὅτι εἶναι τὸ ἴδιο τὸ «ὄν», γιὰτὶ δὲ σημαίνει τὸ ἀπόλυτα ἐνάντιο ἀπὸ τὸ «ὄν» παρὰ τόσο μόνο, «ἄλλο» ἀπὸ τὸ «ὄν».

ΘΕΑΙ. Ὁλοφάνερα!

ΞΕ. Πῶς θὰ τ' ὀνομάσουμε λοιπὸν;

ΘΕΑΙ. Μὰ εἶναι φανερό, πῶς ἐτοῦτο εἶν' αὐτούσιο τὸ «μὴ ὄν», ποὺ ζητούσαμ' ἐξ αἰτίας τοῦ σοφιστῆ.

ΞΕ. Τί γίνεται τώρα λοιπὸν; Δεχόμαστε, καθὼς εἶπες, πῶς αὐτὸ δὲν ἔχει λιγότερη «ὄντοτητα» ἀπὸ κανέν' ἄλλο καὶ πρέπει τώρα θαρρετὰ νὰ λέμε, πῶς τὸ «μὴ ὄν» ἀσφαλέστατα ὑπάρχει ἔχοντας τὴ δική του ξεχωριστὴ φύση καὶ, ὅπως τὸ μεγάλο εἶτανε «μεγάλο» καὶ τ' ὠραῖο εἶταν «ὠραῖο» καὶ τ' ὄχι μεγάλο «ὄχι μεγάλο» καὶ τ' ὄχι ὠραῖο «ὄχι ὠραῖο», ἀπαράλλαχτα καὶ τὸ μὴ ὄν μὲ τὰ ἴδια δικαιώματα εἶτανε καὶ εἶναι «μὴ ὄν», σὰν ἓνα ἰδιαίτερο εἶδος, ποὺ συγκαταλέγεται μέσα στὸν ἀριθμὸ τῶν πολλῶν ὄντων; Ἡ μὴν τάχα ἔχουμε ἀκόμη ὡς πρὸς αὐτό, Θεαίτητε, κάποια δυσκολία νὰ τὸ πιστέψουμε;

ΘΕΑΙ. Καμιά.

ΧLIII. ΕΕ. Οἶσθ' οὖν διὰ Παρμενίδην μακροτέρως
τῆς ἀπορρήσεως ἠπιστήκαμεν;

ΘΕΑΙ. Τί δῆ;

ΕΕ. Πλεῖον ἢ κείνος ἀπέειπε σκοπεῖν, ἡμεῖς εἰς τὸ πρό-
σθεν εἰτι ζητήσαντες ἀπεδείξαμεν αὐτῷ.

ΘΕΑΙ. Πῶς;

D ΕΕ. Ὅτι ὁ μὲν | πού φησιν,

οὐ γὰρ μὴ ποτε τοῦτο δαμῆς, εἶναι μὴ ὄντα,
ἀλλὰ οὐ τῆσδ' ἀφ' ὁδοῦ διζήσιος εἶργε νόημα.

ΘΕΑΙ. Λέγει γὰρ οὖν οὕτως.

ΕΕ. Ἡμεῖς δέ γε οὐ μόνον ὡς ἔστι τὰ μὴ ὄντα ἀπε-
δείξαμεν, ἀλλὰ καὶ τὸ εἶδος ὃ τυγχάνει ὄν τοῦ μὴ ὄντος
ἀπεφηνάμεθα· τὴν γὰρ θάτερον φύσιν ἀποδείξαντες οὐσάν
E τε καὶ κατακεκορματισμένην ἐπὶ πάντα τὰ ὄντα πρὸς | ἄλ-
ληλα, τὸ πρὸς τὸ ὄν ἕκαστον μῶριον αὐτῆς ἀντιτιθέμενον
ἐτολμήσαμεν εἰπεῖν ὡς αὐτὸ τοῦτό ἐστιν ὄντως τὸ μὴ ὄν.

ΘΕΑΙ. Καὶ παντάπασί γε, ὦ ξένε, ἀληθέστατά μοι δο-
κοῦμεν εἰρηκέναι.

ΕΕ. Μὴ τοίνυν ἡμᾶς εἶπη τις ὅτι τοῦναντίον τοῦ ὄντος
τὸ μὴ ὄν ἀποφαινόμενοι τολμῶμεν λέγειν ὡς ἔστιν. Ἡμεῖς
γὰρ περὶ μὲν ἐναντίου τινὸς αὐτῷ χαίρειν πάλαι λέγομεν,
259 εἴτ' ἔστιν εἴτε μὴ, λόγον ἔχον ἢ καὶ παντάπασιν | ἄλογον·
ὃ δὲ ἔτι εἰρήκαμεν εἶναι τὸ μὴ ὄν, ἢ πεισάτω τις ὡς οὐ
καλῶς λέγομεν ἐλέγξας, ἢ μέχρ' ἂν ἀδυνατῆ, λεκτέον καὶ
ἐκεῖνον καθάπερ ἡμεῖς λέγομεν, ὅτι συμμίγνυται τε ἄλλή-
λοις τὰ γένη καὶ τό τε ὄν καὶ θάτερον διὰ πάντων, καὶ δι'
ἄλλήλων διεληλυθότα τὸ μὲν ἕτερον μετασχὼν τοῦ ὄντος
ἔστι μὲν διὰ ταύτην τὴν μέθεξιν, οὐ μὴν ἐκεῖνό γε οὐ με-
τέσχεν ἀλλ' ἕτερον, ἕτερον δὲ τοῦ ὄντος ὄν ἔστι σαφέστατα
B ἐξ ἀνάγκης εἶναι μὴ ὄν· τὸ δὲ ὄν αὖ | θάτερον μετεληφός

ΧLIII. Ἀνακεφαλαίωση τῆς ἀπόδειξης.
Οἱ διαλεχτικὲς ἀντιθέσεις ὑπάρχουν.

ΞΕ. Ξέρεις λοιπόν, πὼς στὴν ἀπιστία μας πρὸς τὸν Παρμενίδη προχωρήσαμε πολὺ μακρότερο ἀπ' ὅ,τι αὐτὸς μᾶς ἀπαγόρευε ;

ΘΕΑΙ. Μὰ γιατί ;

ΞΕ. Γιατί ἔμελλε, σπρώχνοντας τὴν ἔρευνά μας ἀκόμη πιὸ μπρῶς, τοῦ ἀποδείξαμε πολὺ περισσότερο ἀπ' ὅσα κείνος μᾶς εἶχεν ἀπαγορεύσει νὰ ἐξετάσουμε.

ΘΕΑΙ. Πῶς ;

ΞΕ. Ἐκεῖνος λέει, θαρρῶ :

Ἐπιγραφή: «Τοῦτο δὲ θ' ἀποδείξεις ποτέ, τὰ μὴ ὄντα πῶς εἶναι»
κάλιο ἀπὸ τοῦτο τὸ δρόμο τῆς ἔρευνας τράβα τὸ νοῦ».

ΘΕΑΙ. Ἀληθινὰ ἔτσι λέει.

ΞΕ. Ἐνῶ ἔμελλε ὅχι μονάχ' ἀποδείξαμε, πῶς ὑπάρχουνε τὰ «μὴ ὄντα», παρὰ φανερώσαμε καὶ ποῖο εἶναι τὸ εἶδος ὅπου ἀνήκει τὸ «μὴ ὄν». Γιατί, ἀφοῦ ἀποδείξαμε, πῶς ἡ φύση τοῦ «ἄλλου» καὶ ὑπάρχει καὶ εἶναι κατακομματιασμένη σ' ὅλα τὰ «ὄντα» στὴ σχέση τους συναμεταξύ τους, τολμήσαμε νὰ ποῦμε, πῶς τὸ κάθε μέρος τῆς, ποῦ ἔρχεται σ' ἀντίθεση μὲ τὸ «ὄν», αὐτὸ εἶναι πραγματικὰ τὸ «μὴ ὄν».

ΘΕΑΙ. Καὶ μοῦ φαίνεται, ξένε, πῶς εἶπαμ' ὅπως διόλου τὴν ἀλήθεια.

ΞΕ. Ἄς μὴ μᾶς πεί λοιπὸν κανεὶς, πῶς, ἐνῶ δηλώνουμε, ὅτι τὸ «μὴ ὄν» εἶναι τὸ ἐνάντιο ἀπὸ τὸ «ὄν», τολμᾶμε συνάμα νὰ ἰσχυριζόμαστε, πῶς εἶναι «ὄν». Γιατί ἔμελλε ἀπὸ πολὺν καιρὸ τώρα ἔχουμε παραιτηθεῖ ἀπὸ κάθε συζήτηση γι' αὐτὸ τὸ «κάτι, ποῦ εἶν' ἀπόλυτα ἐνάντιο στὸ ὄν», εἴτε γιὰ τὸ ἂν ὑπάρχει ἢ ἂν δὲν ὑπάρχει, εἴτε γιὰ τὸ ἂν εἶναι λογικὸ ἢ ὅπως διόλου παράλογο. Γιὰ τοῦτ' ὁμῶς ποῦ εἶπαμε τώρα δά, πῶς εἶναι τὸ «μὴ ὄν», ἢ πρέπει νὰ μᾶς πείσει κανεὶς, πῶς δὲ μιλάμε σωστά, ἀφοῦ ρίξει τὰ ἐπιχειρήματά μας, ἢ, ὅσο δὲν μπορεῖ νὰ τὸ κάμει, εἶν' ὑποχρεωμένος κι αὐτὸς γὰρ λέει αὐτό, ποῦ λέμε καὶ μεῖς, ὅτι δηλαδὴ τὰ γένη ἀνακατώνονται συναμεταξύ τους καὶ ὅτι καὶ τὸ «ὄν» καὶ τὸ «ἄλλο» διαπερνοῦν ἀνάμεσα σ' ὅλα κι ἀναμεταξύ τους. Κι ἀπὸ τῆς μιᾶς μεριᾶς τὸ «ἄλλο», ἀφοῦ μετέχει στὸ «ὄν», ὑπάρχει, ἐπειδὴς ἴσα ἴσα μετέχει, δὲν ταυτίζεται ὁμῶς μὲ κείνο, ποῦ μετέχει, παρὰ μένει «ἄλλο», κι ἀφοῦ εἶναι ἄλλο πρᾶμ' ἀπὸ τὸ «ὄν», ἀναγκαστικὰ εἶν' ὀλοφάνερα «μὴ ὄν». Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά πάλι τὸ «ὄν», ἀφοῦ συμμετέχει στὸ «ἄλλο»,

ἕτερον τῶν ἄλλων ὅν εἴη γενῶν, ἕτερον δ' ἐκείνων ἀπάντων ὅν οὐκ ἔστιν ἕκαστον αὐτῶν οὐδὲ ξύμπαντα τὰ ἄλλα πλὴν αὐτό, ὥστε τὸ ὅν ἀναμφισβητήτως αὐ μυρία ἐπὶ μυριοῖς οὐκ ἔστι, καὶ τὰλλα δὴ καθ' ἕκαστον οὕτω καὶ ξύμπαντα πολλαχῆ μὲν ἔστι, πολλαχῆ δ' οὐκ ἔστιν.

ΘΕΑΙ. Ἀληθῆ.

ΞΕ. Καὶ ταύταις δὴ ταῖς ἐναντιώσεσιν εἴτε ἀπιστεῖ τις, σκεπτέον αὐτῶ καὶ λεκτέον βέλτιόν τι τῶν νῦν εἰρημένων· εἴτε ὡς τι | χαλεπὸν κατανενοηκῶς χαίρει τοιᾶ μὲν ἐπὶ θάτερα τοιᾶ δ' ἐπὶ θάτερα τοὺς λόγους ἔλκων, οὐκ ἄξια πολλῆς σπουδῆς ἐσπούδακεν, ὡς οἱ νῦν λόγοι φασί. Τοῦτο μὲν γὰρ οὐτε τι κομψὸν οὐτε χαλεπὸν εὖρεῖν, ἐκεῖνο δ' ἤδη καὶ χαλεπὸν ἅμα καὶ καλόν.

ΘΕΑΙ. Τὸ ποῖον ;

ΞΕ. Ὁ καὶ πρόσθεν εἴρηται, τὸ ταῦτα ἐάσαντα ὡς δυνατὰ τοῖς λεγομένοις οἷόν τ' εἶναι καθ' ἕκαστον ἐλέγχοντα ἐπακολουθεῖν, διὰν τέ τις ἕτερον ὅν πη ταῦτόν εἶναι φῆ | και διὰν ταῦτόν ὅν | ἕτερον, ἐκείνη καὶ καθ' ἐκεῖνο ὃ φησι τούτων πεπονθέναι πότερον. Τὸ δὲ ταῦτόν ἕτερον ἀποφαίνειν ἀμῆ γέ πη καὶ τὸ θάτερον ταῦτόν καὶ τὸ μέγα σμικρὸν καὶ τὸ ὅμοιον ἀνόμοιον, καὶ χαίρειν οὕτω τὰναντία αἰετ προφέροντα ἐν τοῖς λόγοις, οὐτε τις ἔλεγχος οὕτως ἀληθινὸς ἄρτι τε τῶν ὄντων τινὸς ἐφαπτομένου δῆλος νεογενῆς ὢν.

ΘΕΑΙ. Κομιδῆ μὲν οὖν.

XLIV. ΞΕ. Καὶ γὰρ, ὦγαθέ, τό γε πᾶν ἀπὸ παντός

87. Βλ. παραπάνω 256 a/b.

88. Οἱ «ἐριστικοὶ» συνήθιζαν νὰ φέρνουν τοὺς συνομιλητές τους σὲ τέτιες φαινομενικὲς ἀντιφάσεις, ἀποδείχνοντάς τους λ.χ. πῶς λένε, πῶς ἕνα πράμα εἶναι τὸ «ἴδιο» καὶ «ὄχι τὸ ἴδιο», «ἄλλο» καὶ «ὄχι ἄλλο», «ὅν» καὶ «ὄχι ὅν». Ὁ Πλάτωνας μὲ τὴν ἀπόδειξή του, πῶς οἱ ἀντιθέσεις αὐτὲς μπορεῖ νὰ συνυπάρχουν καὶ νὰ λέγονται γιὰ τὸ καθέ τι, ἐσοκέπασε τὰ τεχνάσματα τῶν ἐριστικῶν. Ὁ «ἄρτι τῶν ὄντων ἐφαπτόμενος ἄνθρωπος» εἶναι ὁ ἴδιος, καθὼς φαίνεται, μὲ τὸν «ὄψιμα θῆ γέροντα», δηλαδὴ ὁ Ἀντιστένης.

θά είναι διαφορετικό από τ' άλλα γένη, κι αφού είναι διαφο-
ρετικό απ' όλα εκείνα, δεν είναι ούτε τὸ καθέν' απ' αὐτὰ
οὔτε όλα μαζί, ἐχτός ἀπὸ τὸν ἑαυτό του. Ὡστε καὶ τὸ «ὄν»
πάλι ἀναμφισβήτητα χίλιες χιλιάδες φορές εἶν' «ὄχι ὄν» κι
ἔτσι κι όλα τ' άλλα καὶ τὰ καθένα χωριστὰ κι όλα μαζί με
πολλοὺς τρόπους εἶν' «ὄντα» καὶ με πολλοὺς τρόπους εἶν'
«ὄχι ὄντα».

ΘΕΑΙ. Ἀλήθεια.

ΕΕ. Ἄν λοιπὸν κανεὶς δὲν πιστεύει σ' αὐτὲς τίς ἀντι-
θέσεις, εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ἐρευνήσῃ καὶ νὰ πεῖ κάτι κα-
λύτερο απ' αὐτὰ, ποὺ εἶπαμ' ἑμεῖς. Ἄν πάλι εὐχαριστιέται
σέρνοντας τὴ συζήτηση πότε στὴ μιὰ καὶ πότε στὴν ἄλλη
πλευρὰ σὰ νὰ ἔκκαμε καμιὰ μεγάλην ἀνακάλυψη, ἢ σπουδῆ
τοῦ δὲ γίνεται γιὰ σπουδαῖα πράγματα, καθὼς ἔδειξαν οἱ συλ-
λογισμοὶ μας τώρα δά. Γιατὶ ἐτοῦτο τὸ τέχνασμα οὔτε τίπο-
τα λεπτεπίλεπτο οὔτε δύσκολο εἶναι, ἐγὼ καὶ δύσκολο συνά-
μα καὶ ὠραῖο εἶναι κείνο τὸ ἄλλο.

ΘΕΑΙ. Ποιό;

ΕΕ. Ἐκεῖνο ποὺ καὶ πρωτύτερα τό' χουμε πεῖ'. Ν' ἀφή-
σει κανεὶς αὐτὰ τὰ εὐκόλα τεχνάσματα καὶ νὰ ν' ἱκανὸς νὰ
παρακολουθεῖ τὴ συζήτηση, κι ὅταν κανένας λέει, πὼς ἔνα
πράγμα ὄντας «ἄλλο» εἶναι «τὸ ἴδιο» με κάποιον τρόπο, κι
ὅταν λέει πὼς ὄντας «τὸ ἴδιο» εἶν' «ἄλλο», νὰ ἐξελέγχει τὰ
καθέκαστα ἀπὸ τὴν ἀποψὴν ἐκείνη καὶ κατὰ τὴ σχέση ἐκεί-
νη, ποὺ κάθε φορὰ ἰσχυρίζεται ὁ συζητητής, πὼς γίνεται τὸ
καθέν' απ' αὐτὰ. Εἰδεμὴ νὰ δηλώνει κανεὶς ἔτσι στὰ κου-
τουροῦ, πὼς τὸ ἴδιο πράγμα εἶν' ἄλλο καὶ τ' ἄλλο ἴδιο καὶ τὸ
μεγάλο μικρὸ καὶ τ' ὅμοιο ἀνόμοιο καὶ νὰ βρίσκει εὐχαρί-
στηση ἔτσι πάντα νὰ παρουσιάζει στὴ συζήτηση τέτιες ἀντί-
φασες, αὐτὸ καὶ δὲν εἶν' ἀληθινὸς ἔλεγχος κι ἀπεναντίας
φαίνεται ὀλοφάνερα, πὼς εἶναι πρωτόπειρη μέθοδος ἀνθρώ-
που, ποὺ πρώτη φορὰ ἔρχεται σ' ἐπαφή με τὰ «ὄντα»⁸⁸.

ΘΕΑΙ. Ἔτσι εἶναι.

ΧΛΙΥ. Ἡ ἐπικοινωνία τῶν εἰδῶν καὶ ὁ λόγος.

Τὸ «μὴ ὄν» καὶ ὁ λόγος.

ΕΕ. Καὶ ἀληθινά, καλέ μου φίλε, τὸ νὰ προσπαθεῖ καν-
νεὶς νὰ χωρίζει ὄλ' απ' ὄλα καὶ γενικὰ δὲ στέκει καὶ προ-

ἐπιχειρεῖν ἀποχωρίζειν ἄλλως τε οὐκ ἐμμελές καὶ δὴ καὶ
 Ε | πανιάπασιν ἀμούσου τινός καὶ ἀφιλοσόφου.

ΘΕΑΙ. Τί δὴ;

ΞΕ. Τελεωιάτη πάντων λόγων ἐστὶν ἀφάνισις τὸ δια-
 λύειν ἕκαστον ἀπὸ πάντων· διὰ γὰρ τὴν ἀλλήλων τῶν εἰδῶν
 συμπλοκὴν ὁ λόγος γέγονεν ἡμῖν.

ΘΕΑΙ. Ἀληθῆ.

260

| ΞΕ. Σκόπει τοίνυν ὡς ἐν καιρῷ νῦν δὴ τοῖς τοιοῦτοις
 διεμαχόμεθα καὶ προσηναγκάζομεν ἕαν ἕτερον ἐτέρῳ μί-
 γνυσθαι.

ΘΕΑΙ. Πρὸς δὴ τί;

ΞΕ. Πρὸς τὸ τὸν λόγον ἡμῖν τῶν ὄντων ἐν τι γενῶν
 εἶναι. Τούτου γὰρ στερηθέντες τὸ μὲν μέγιστον φιλοσοφί-
 ας ἂν στερηθεῖμεν, ἐτι δ' ἐν τῷ παρόντι δεῖ λόγον ἡμᾶς διο-
 μολογήσασθαι τί ποτ' ἐστίν, εἰ δὲ ἀφηρέθημεν αὐτὸ μὴδ'
 εἶναι τὸ παράπαν, οὐδὲν ἂν ἔτι που λέγειν οἴοι τ' ἡμεν·
 Β ἀφηρέθημεν δ' ἂν, εἰ | συνεχωρήσαμεν μηδεμίαν εἶναι μί-
 ξιν μηδενὶ πρὸς μηδέν.

ΘΕΑΙ. Ὅρθῶς τοῦτό γε· λόγον δὲ δι' ὅτι νῦν διομολο-
 γητέον οὐκ ἔμαθον.

ΞΕ. Ἀλλ' ἴσως τῆδ' ἐπόμενος ῥᾶσι' ἂν μάθοις.

ΘΕΑΙ. Πῆ;

ΞΕ. Τὸ μὲν δὴ μὴ ὄν ἡμῖν ἐν τι τῶν ἄλλων γένος ὄν
 ἀνεφάνη, κατὰ πάντα τὰ ὄντα διεσπαρμένον.

ΘΕΑΙ. Οὕτως.

ΞΕ. Οὐκοῦν τὸ μετὰ τοῦτο σκεπτέον, εἰ δόξη τε καὶ
 λόγῳ μίγνυται.

ΘΕΑΙ. Τί δὴ;

ΞΕ. Μὴ μιγνυμένου μὲν αὐτοῦ τούτοις ἀναγκαῖον | ἀλη-
 θῆ πάντ' εἶναι, μιγνυμένου δὲ δόξα τε ψευδῆς γίγνεται
 καὶ λόγος· τὸ γὰρ τὰ μὴ ὄντα δοξάζειν ἢ λέγειν, τοῦτ' ἐστὶ
 πού τὸ ψεῦδος ἐν διανοίᾳ τε καὶ λόγοις γιγνόμενον.

C

πάντων εἶν' ἔργο ἀνθρώπου, πού δὲν ἔχει τὴν παραμικρὴ σχέση μετ' τὴν μὀρφωση καὶ μετ' τὴν φιλοσοφία.

ΘΕΑΙ. Μὰ γιατί;

ΞΕ. Τὸ νὰ χωρίζει κανεὶς τὸ κάθε τι ἀπ' ὄλα, εἶναι ὁ τελειωτικὸς ἀφανισμὸς κάθε λόγου. Γιατὶ ὁ λόγος ἔχει δημιουργηθεῖ ἀπὸ μᾶς, ἐπειδὴ οἱ ἰδέες πλέκονται ἀναμεταξύ τους.

ΘΕΑΙ. Ἀληθινά;

ΞΕ. Κοίταξε λοιπὸν νὰ ἴδεις, πόσο ἐπίκαιρα συγκροτήσαμε μετ' τοὺς τέτιους πρὶν λίγο καὶ τοὺς ἀναγκάσαμε νὰ παραδεχτοῦν, πὼς οἱ ἰδέες ἀνακατώνουντ' ἢ μιὰ μετ' τὴν ἄλλη.

ΘΕΑΙ. Γιατὶ ἐπίκαιρα;

ΞΕ. Γιὰ νὰ μᾶς μείνει ὁ λόγος σὰν ἓνα γένος ἀπὸ τὰ «ὄντα». Γιατὶ, ἂν στερηθοῦμε τὸ λόγο, θὰ στερηθοῦμε τὸ σπουδαιότερ' ἀπ' ὄλα, τὴν φιλοσοφία. Καὶ εἶν' ἀνάγκη μάλιστα τώρα δὰ νὰ συμφωνήσουμε, γιὰ τὸ τί εἶναι ὁ λόγος. Ἐπειδὴ, ἂν τυχὸν μᾶς τὸν ἀφαιρέσουν ἀποδείχνοντας, πὼς δὲν ὑπάρχει καθόλου, δὲ θὰ μπορούσαμε πιά οὔτε κἀν νὰ μιλήσουμε γιὰ ὁποιοδήποτε πράμα. Καὶ θὰ μᾶς τὸν ἀφαιρούσανε σίγουρα, ἂν εἶχαμε παραδεχτεῖ, πὼς τίποτα μετ' τίποτα ποτὲ δὲν ἐπικοινωνεῖ.

ΘΕΑΙ. Αὐτὸ εἶναι σωστό. Δὲν κατάλαβα ὅμως, γιατί πρέπει νὰ συμφωνήσουμε τώρα δὰ, γιὰ τὸ τί εἶναι λόγος.

ΞΕ. Ἴσως θὰ τὸ καταλάβεις πολὺ εὐκολ', ἂν παρακολουθήσεις τούτη δὴ τὴ σκέψη.

ΘΕΑΙ. Ποιά;

ΞΕ. Θυμᾶσαι, πού τὸ «μὴ ὄν» μᾶς φανερώθηκε, πὼς εἶν' ἓνα γένος ἀνάμεσα στ' ἄλλα, σκορπισμένο μέσα σ' ὄλα τὰ «ὄντα».

ΘΕΑΙ. Θυμᾶμαι.

ΞΕ. Λοιπὸν ὕστερ' ἀπ' αὐτό, ὡς ἐξετάσουμε κι ἂν ἀνακατώνεται μετ' τὴν «δοξασία» καὶ μετ' τὸ «λόγο».

ΘΕΑΙ. Μὰ γιὰ ποῖο σκοπὸ;

ΞΕ. Γιατὶ, ἂν τὸ «μὴ ὄν» δὲν ἀνακατώνεται μ' αὐτά, τότε ἀναγκαστικὰ ὄλα εἶν' ἀληθινά. Ἄν ὅμως ἀνακατώνεται, τότε γεννιέται καὶ ἡ «ψεύτικη δοξασία» καὶ ὁ «ψεύτικος λόγος». Τὸ νὰ πιστεύει κανεὶς ἢ νὰ λέει τὰ «μὴ ὄντα», κῦ τὸ εἶναι, ἢ δὲ γελιέμαι, τὸ ψέμα, πού γεννιέται στὴ σκέψη ἢ στὸ λόγο.

ΘΕΑΙ. Οὐτως.

ΞΕ. Ὅντος δέ γε ψεύδους ἔστιν ἀπάτη.

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΞΕ. Καὶ μὴν ἀπάτης οὕσης εἰδώλων τε καὶ εἰκόνων ἤδη καὶ φαντασίας πάντα ἀνάγκη μεσιτὰ εἶναι.

ΘΕΑΙ. Πῶς γὰρ οὖν;

ΞΕ. Τὸν δέ γε σοφιστὴν ἔφαμεν ἐν τούτῳ που τῷ τόπῳ
 D καταπεφυγέναι μὲν, | ἔξαρονον δὲ γεγονέναι τὸ παράπαν
 μὴδ' εἶναι ψεῦδος· τὸ γὰρ μὴ ὄν οὔτε διανοεῖσθαι τινα
 οὔτε λέγειν· οὐσίας γὰρ οὐδὲν οὐδαμῆ τὸ μὴ ὄν μετέχειν.

ΘΕΑΙ. Ἦν ταῦτα.

ΞΕ. Νῦν δέ γε τοῦτο μὲν ἐφάνη μετέχον τοῦ ὄντος,
 ὥστε ταύτη μὲν ἴσως οὐκ ἂν μάχοιτο ἔτι· τάχα δ' ἂν φαίη
 τῶν εἰδῶν τὰ μὲν μετέχειν τοῦ μὴ ὄντος, τὰ δ' οὖν, καὶ λό-
 γον δὴ καὶ δόξαν εἶναι τῶν οὐ μετεχόντων, ὥστε τὴν εἰδω-
 E λοποικὴν καὶ φανταστικὴν, ἐν ἧ φάμεν αὐτὸν εἶναι, | δια-
 μάχοιτ' ἂν πάλιν ὡς πανιάπασιν οὐκ ἔστιν, ἐπειδὴ δό-
 ξα καὶ λόγος οὐ κοινωνεῖ τοῦ μὴ ὄντος· ψεῦδος γὰρ τὸ πα-
 ράπαν οὐκ εἶναι ταύτης μὴ συνισταμένης τῆς κοινωνίας.
 Διὰ ταῦτ' οὖν λόγον πρῶτον καὶ δόξαν καὶ φαντασίαν διε-
 ρευνητέον διτι ποτ' ἔστιν, ἵνα φανέντων καὶ τὴν κοινωνίαν
 261 αὐτῶν τῷ μὴ ὄντι καίδωμεν, | κατιδόντες δὲ τὸ ψεῦδος ὄν
 ἀποδείξωμεν, ἀποδείξαντες δὲ τὸν σοφιστὴν εἰς αὐτὸ ἐνδή-
 σωμεν, εἴπερ ἔνοχός ἐστιν, ἢ καὶ ἀπολύσαντες ἐν ἄλλῳ γένει
 ζητῶμεν.

ΘΕΑΙ. Κομιδῆ γε, ὡ ξένε, ἔοικεν ἀληθὲς εἶναι τὸ περὶ
 τὸν σοφιστὴν κατ' ἀρχὰς λεχθέν, διτι δυσθήρευτον εἶη τὸ
 γένος. Φαίνεται γὰρ οὖν προβλημάτων γέμειν, ὧν ἐπει-
 δάν τι προβάλῃ, τοῦτο πρότερον ἀναγκαῖον διαμάχεσθαι
 πρὶν ἐπ' αὐτὸν ἐκεῖνον ἀφικέσθαι. Νῦν γὰρ μόγις μὲν τὸ

89. «Προβλημάτων γέμειν». Ἐδῶ γίνεται παιχνίδι μετὰ τῆ διπλῆ σημασίᾳ τῆς λέξεως πρόβλημα, α) προπύργιο, κάθε τι, ποῦ «προβάλλει», τοποθετεῖ ὁ πολεμιστὴς ἔμπρὸς τοῦ γιὰ νὰ τὸν κρύβει, καὶ

ΘΕΑΙ. Ἔτσι εἶναι.

ΞΕ. Καὶ ἅμα ὑπάρχει τὸ ψέμα, ὑπάρχει καὶ ἡ ἀπάτη.

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΞΕ. Καὶ ὅταν βέβαια ὑπάρχει ἀπάτη, ὅλα γεμίζουνε κίβλας κατανάγκην ἀπ' ὁμοιώματα, εἰκόνες καὶ φαινομενικὲς παραστάσεις.

ΘΕΑΙ. Πῶς ὄχι;

ΞΕ. Θυμάσαι λοιπὸν ποὺ εἶπαμε, πῶς ὁ σοφιστὴς ἔχει καταφύγει κάπου σ' αὐτὸν τὸν τόπο κι ἀρνιέτ' ὀλότελα, πῶς ὑπάρχει καὶ ψέμα; Γιατί, λέει, τὸ «μὴ ὄν» οὔτε τὸ διανοεῖται κανένας, οὔτε τὸ προφέρει, ἀφοῦ μὲ κανέναν ἀπολύτως τρόπο τὸ «μὴ ὄν» δὲ συμμετέχει στὴν «οὐσία».

ΘΕΑΙ. Ἔτσι τὰ ἔχουμε πεῖ.

ΞΕ. Ἐνῶ τώρα φανερώθηκε, πῶς τὸ «μὴ ὄν» συμμετέχει στὸ «ὄν», ὥστε σὲ τοῦτο τὸ σημεῖο ἴσως δὲ θ' ἀντιμάχεται πιὰ. Ἴσως ὁμως μπορεῖ νὰ πεῖ, πῶς ἀπὸ τὰ εἶδη ἄλλα μετέχουμε στὸ «μὴ ὄν» κι ἄλλα δὲ μετέχουμε καὶ πῶς ὁ «λόγος» καὶ ἡ «δοξασία» εἶν' ἀπὸ κείνα, ποὺ δὲ μετέχουν. Κι ἔτσι θὰ μπορούσε πάλι ν' ἀντιμάχεται, πῶς δὲν ὑπάρχει ὀλότελα εἰδωλοποιητικὴ καὶ φαντασματοπλαστικὴ τέχνη, ὅπου εἶπαμε, πῶς εἶναι κρυμμένος, ἀφοῦ ἡ δοξασία κι ὁ λόγος δὲ μετέχουμε στὸ «μὴ ὄν». Καὶ ἂν δὲν ὑπάρχει αὐτὴ ἡ ἐπικοινωνία, ψέμα δὲ γεννιέται καθόλου. Γι' αὐτὸ εἶν' ἀνάγκη νὰ διερευνήσουμε πρῶτα, τί εἶναι «λόγος» καὶ «δοξασία» καὶ «παραστάση». Γιὰ νὰ ἴδουμε καθαρά, ὅταν φανερωθοῦν αὐτά, πῶς συμμετέχουμε καὶ στὸ «μὴ ὄν», κι ἅμα τὸ ἴδουμε καὶ τοῦτο καλὰ, ν' ἀποδείξουμε, πῶς ὑπάρχει τὸ ψέμα, κι ἅμα τ' ἀποδείξουμε, νὰ δέσουμε μέσα σ' αὐτὸ τὸ σοφιστὴ, ἂν εἶν' ἔνοχος, ἢ, ἂν δὲν εἶναι, νὰ τὸν ἀφήσουμε καὶ νὰ τὸν ἀναζητήσουμε σ' ἄλλο γένος.

ΘΕΑΙ. Μοῦ φαίνεται, ξένε, πῶς εἶναι πάρα πολὺ ἀληθινὸ κείνο, ποὺ εἶπαμε στὴν ἀρχὴ γιὰ τὸ σοφιστὴ, πῶς εἶναι δυσκολόπιαστο κυνήγι. Γιατί ἔναι φανερό, πῶς εἶναι γεμάτος ἀπὸ προβλήματα⁸⁸ καί, ἅμα ὑψώσει κανέν' ἀπ' αὐτά, εἶν' ἀνάγκη πρωτύτερα νὰ κυριέψουμε τὸ προπύργιο αὐτό, πρὶν νὰ φτάσουμε στὸν ἴδιο. Καὶ νὰ τώρα, μόλις ὑπερνικήσαμε μὲ δυσκολία τὸ προπύργιο, πῶς τάχα τὸ «μὴ ὄν» δὲν

β) ἐρώτημα, ποὺ μᾶς προβάλλουν, ἀπορία, δύσκολη ἀναζήτηση καὶ προσπάθεια νὰ βροῦμε κάτι ἄγνωστο.

B μὴ ὄν ὡς οὐκ ἔστι προβληθὲν διεπεράσαμεν, ἕτερον δὲ | προβέβληται, καὶ δεῖ δὴ ψεῦδος ὡς ἔστι καὶ περὶ λόγον καὶ περὶ δόξαν ἀποδείξαι, καὶ μετὰ τοῦτο ἴσως ἕτερον, καὶ εἴ' ἄλλο μετ' ἐκεῖνο· καὶ πέρασ, ὡς ἔοικεν, οὐδὲν φανήσεται ποτε.

ΞΕ. Θαρρεῖν, ὦ Θεαίτητε, χρὴ τὸν καὶ σμικρὸν τι δυνάμενον εἰς τὸ πρόσθεν αἰεὶ προϊέναι. Τί γὰρ ὁ γ' ἀθυμῶν ἐν τούτοις δράσειεν ἂν ἐν ἄλλοις, ἢ μηδὲν ἐν ἐκείνοις ἀνύτων ἢ καὶ πάλιν εἰς τοῦπισθεν ἀπωσθεῖς; Σχολῆ που, τὸ
C κατὰ τὴν παροιμίαν λεγόμενον, ὁ γε τοιοῦτος | ἂν ποτε ἔλοιπόλιν. Νῦν δ' ἐπεὶ, ὦγαθέ, τοῦτο ὁ λέγεις διαπεπέρανται, τότοι μέγιστον ἡμῖν τεῖχος ἡρημένον ἂν εἶη, τὰ δ' ἄλλα ἤδη ῥάω καὶ σμικρότερα.

ΘΕΑΙ. Καλῶς εἶπες.

XLV. ΞΕ. Λόγον δὴ πρώτον καὶ δόξαν, καθάπερ ἐρρήθη νῦν δὴ, λάβωμεν, ἵνα ἐναργέστερον ἀπολογισώμεθα, πότερον αὐτῶν ἀπειται τὸ μὴ ὄν ἢ παντάπασιν ἀληθῆ μὲν ἔστιν ἀμφοτέρω ταῦτα, ψεῦδος δὲ οὐδέποτε οὐδέτερον.

ΘΕΑΙ. Ὅρθῶς.

D **ΞΕ.** Φέρε δὴ, καθάπερ ἐπὶ τῶν | εἰδῶν καὶ τῶν γραμμάτων ἐλέγομεν, περὶ τῶν ὀνομάτων πάλιν ὡσαύτως ἐπισκεψώμεθα. Φαίνεται γὰρ πη ταύτη τὸ νῦν ζητούμενον.

ΘΕΑΙ. Τὸ ποῖον οὖν δὴ περὶ τῶν ὀνομάτων ὑπακουστέον;

ΞΕ. Εἴτε πάντα ἀλλήλοις ξυναρμόττει εἴτε μηδέν, εἴτε τὰ μὲν ἐθέλει, τὰ δὲ μή.

ΘΕΑΙ. Δῆλον τοῦτό γε. ὅτι τὰ μὲν ἐθέλει, τὰ δ' οὐ.

ΞΕ. Τὸ τοιόνδε λέγεις ἴσως, ὅτι τὰ μὲν ἐφεξῆς λεγόμενα | καὶ δηλοῦντά τι ξυναρμόττει, τὰ δὲ τῇ συνεχείᾳ μηδὲν σημαίνοντα ἀναρμοστεῖ.

ὕπάρχει, μᾶς βγάξει ἄλλο μπροστά και εἴμαστ' ἀναγκασμέ-
νοι ν' ἀποδείξουμε, πῶς τὸ «φῆμα» ὕπάρχει και στὸ «λό-
γο» και στὴ «δοξασία». Κι ὕστερ' ἀπ' αὐτὸ ἴσως θὰ μᾶς
βγάλει ἄλλο μπροστά και μετὰ κι ἄλλο. Καί, καθὼς φαίνε-
ται, δὲ θὰ βροῦμε ποτὲ ἄκρια.

ΞΕ. Πρέπει, Θεαίτητε, νὰ ᾖ χει θάρρος ὅποιος μπορεῖ,
ἔστω και λίγο, νὰ προχωρεῖ ἀδιάκοπα. Γιατὶ ὅποιος χάνει
τὸ θάρρος του μπροστά σὲ τούτα τὰ ἐμπόδια, τί θὰ ᾖκανε
μπροστά σ' ἄλλα; ἢ δὲ θὰ καταφέρει τίποτα, ἢ θὰ σπρω-
χτεῖ πάλι στὰ πίσω. Βέβαια ἕνας τέτιος δὲ θὰ ᾖπιρνε ποτὲ
τὴν πόλη, ὅπως λέει κι ἡ παροιμία. Ἐνῶ τώρα, καλέ μου,
ἀφροῦ ὕπερνικήσαμε τὸ πρῶτο ἐκεῖνο προπύργιο, ποὺ λές,
ἔχουμε κυριέψει πραγματικὰ τὸ πιὸ μεγάλο κάστρο και τ'
ἄλλα, ποὺ μένουν, εἰν' εὐκολότερα και πιὸ μικρά.

ΘΕΑΙ. Καλὰ λές.

XLV. Πῶς γεννιέται ὁ λόγος. Ἡ ἀπλή πρόταση.

ΞΕ. Ἄς καταπιαστοῦμε λοιπόν, καθὼς εἴπαμε τώρα
δά, πρῶτα πρῶτα μὲ τὸ «λόγο» και τὴ «δοξασία», γιὰ νὰ
ξεκαθαρίσουμε πιὸ φανερά, τί ἀπὸ τὰ δυὸ γίνεται; Ἐχει
καμιὰν ἐπαφή μαζί τους τὸ «μὴ ὄν», ἢ και τὰ δυὸ αὐτὰ εἰν'
ὄλως διόλου ἀληθινὰ και κανέν' ἀπὸ τὰ δυὸ τους δὲν εἶναι
ποτὲ ψεύτικο;

ΘΕΑΙ. Σωστά.

ΞΕ. Ἐμπρὸς λοιπόν! Ὅπως εἴπαμε πρωτύτερα γιὰ τὰ
εἶδη και γιὰ τὰ γράμματα, ἄς ἐξετάσουμε τώρα μὲ τὸν ἴδιο
τρόπο και γιὰ τίς λέξεις. Γιατὶ ἀπὸ τούτη τὴν πλευρὰ σὲ
νὰ παρουσιάζεται κάποια λύση γιὰ τοῦτο, ποὺ ζητᾶμε τώρα.

ΘΕΑΙ. Καί τί ᾖν' ἐκεῖνο, ποὺ θὰ πρέπει νὰ ἐξετάσουμε
σχετικὰ μὲ τίς λέξεις;

ΞΕ. Ἄν ὄλες συνταιριάζουν ἀναμεταξύ τους ἢ καμιὰ, ἢ
ἄλλες ναι κι ἄλλες ὄχι.

ΘΕΑΙ. Ἐτοῦτο τουλάχιστο εἶναι φανερό, πῶς ἄλλες ναι
κι ἄλλες ὄχι.

ΞΕ. Μ' αὐτὸ ποὺ λές, θὰ ἐννοεῖς ἴσως τοῦτο δῶ. Ὅσες
λέξεις εἰπωθοῦνε στὴ σειρά κι ἀπαρτίζουμε κάποιο νόημα,
αὐτὲς συνταιριάζουν, ὄσες πάλι μποῦνε στὴ σειρά, μὰ δὲ ση-
μαίνουμε τίποτα, δὲ συνταιριάζουν.

ΘΕΑΙ. Πῶς τί τοῦτ' εἶπες ;

ΞΕ. "Ὅπερ φήθην ὑπολαβόντα σε προσομολογεῖν. "Ἔστι γὰρ ἡμῖν που τῶν τῆ φωνῆ περὶ τὴν οὐσίαν δηλωμάτων διττὸν γένος.

ΘΕΑΙ. Πῶς ;

262

ΞΕ. Τὸ μὲν ὀνόματα, τὸ | δὲ ῥήματα κληθέν.

ΘΕΑΙ. Εἶπε ἑκάτερον.

ΞΕ. Τὸ μὲν ἐπὶ ταῖς πράξεσιν ὃν δῆλωμα ῥημά που λέγομεν.

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΞΕ. Τὸ δέ γ' ἐπ' αὐτοῖς ἐκεῖνα πράττουσι σημεῖον τῆς φωνῆς ἐπιτεθέν ὄνομα.

ΘΕΑΙ. Κομιδῆ μὲν οὖν.

ΞΕ. Οὐκοῦν ἐξ ὀνομάτων μὲν μόνων συνεχῶς λεγομένων οὐκ ἔστι ποτὲ λόγος, οὐδ' αὖ ῥημάτων χωρὶς ὀνομάτων λεχθέντων.

ΘΕΑΙ. Ταῦτ' οὐκ ἔμαθον.

B ΞΕ. Δῆλον γὰρ ὡς πρὸς ἕτερόν τι | βλέπων ἄρι ξυνωμολόγεις· ἐπεὶ τοῦτ' αὐτὸ ἐβουλόμην εἰπεῖν, ὅτι συνεχῶς ὧδε λεγόμενα ταῦτα οὐκ ἔστι λόγος.

ΘΕΑΙ. Πῶς ;

ΞΕ. Ὅλον βαδίζει τρέχει καθεύδει, καὶ τὰλλα ὅσα πράξεις σημαίνει ῥήματα, καὶ πάντα τις ἐφεξῆς αὐτ' εἶπη, λόγον οὐδέν τι μᾶλλον ἀπεργάζεται.

ΘΕΑΙ. Πῶς γάρ ;

C ΞΕ. Οὐκοῦν καὶ πάλιν δταν λέγεται λέων ἔλαφος ἵππος, ὅσα τε ὀνόματα τῶν τὰς πράξεις αὐτῶν πραττόντων ὀνομάσθη, καὶ κατὰ | ταύτην δὴ τὴν συνέχειαν οὐδεὶς πω ξυνέσει λόγος· οὐδεμίαν γὰρ οὔτε οὔτως οὔτ' ἐκείνως πράξιν οὐδ' ἀπραξίαν οὐδὲ οὐσίαν ὄντος οὐδὲ μὴ ὄντος δηλοῖ τὰ φωνηθέντα, πρὶν ἂν τις τοῖς ὀνόμασι τὰ ῥήματα κερᾶσῃ· τότε δ' ἤρμοσέν τε καὶ λόγος ἐγένετο εὐθύς ἢ πρῶ-

ΘΕΑΙ. Τί ἐγνοεῖς μ' αὐτό, ποῦ εἶπες ;

ΞΕ. Ἐγνοῶ ἐκεῖνο, ποῦ νόμισα, πῶς ἐσὺ τό 'βαλες στοῦ σου καὶ γι' αὐτὸ συμφώνησες μαζί μου. Ἐχουμε δηλαδὴ, ἂ δὲ γελιέμαι, δυὸ λογισμὸ σημάδια, γιὰ νὰ φανερώσουμε μὲ τὴ φωνή μας τὴν «οὐσία».

ΘΕΑΙ. Ποιὰ εἶν' αὐτά ;

ΞΕ. Νά! Ἐκείνα ποῦ ὀνομάστηκαν ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά ὀνόματα καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά ῥήματα.

ΘΕΑΙ. Γιὰ ἐξήγησέ μου τὸ καθέν' ἀπ' αὐτά.

ΞΕ. Τὸ σημάδι, ποῦ φανερώνει τὶς πράξεις, τὸ λέμε, θαρρῶ, ῥήματα.

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΞΕ. Κι ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά τὸ σημάδι τῆς φωνῆς, ποῦ εἶν' ὀρισμένο γιὰ κείνους, ποῦ κάνουνε τὶς πράξεις, τὸ λέμε ὀνομα.

ΘΕΑΙ. Βέβαια.

ΞΕ. Μὲ ὀνόματα λοιπὸν μοναχά, εἰπωμένα στὴ σειρά, δὲ γίνεται ποτὲ λόγος, οὔτε καὶ μὲ ῥήματα εἰπωμένα χωρὶς ὀνόματα.

ΘΕΑΙ. Αὐτὸ δὲν τὸ κατάλαβα.

ΞΕ. Εἶναι φανερό, πῶς ἄλλο πράγμα εἶχες στοῦ σου, ὅταν λίγο πρωτύτερα συμφωνοῦσες μαζί μου. Γιατὶ αὐτὸ ἴσα ἴσα ἤθελα νὰ πῶ, πῶς αὐτὰ ἔτσι εἰπωμένα στὴ σειρά μὲ τοῦτον ἐδῶ τὸν τρόπο δὲν εἶναι λόγος.

ΘΕΑΙ. Πῶς δηλαδή ;

ΞΕ. Νά λογουχάρη «βαδίζει, τρέχει, κοιμάται» καὶ ὅλα τ' ἄλλα ῥήματα, ποῦ σημαίνουνε πράξεις, καὶ ἂν ἀκόμη τὰ πεῖ κανεὶς ὅλα στὴ σειρά, καθόλου δὲν καταφέρνει νὰ κατασκευάσει λόγο.

ΘΕΑΙ. Φυσικά.

ΞΕ. Καὶ ὅταν πάλι λέμε «λιοντάρι, ἐλάφι, ἄλογο» καὶ ὅλα τὰ ὀνόματα, ποῦ δόθηκαν γιὰ ὀνομασία σὲ κείνα, ποῦ κάνουνε τὶς πράξεις, καὶ ἀπ' αὐτὴ τὴ σειρά κανένας ποτὲ δὲ συγκροτήθηκε λόγος. Γιατὶ οὔτε μὲ τοῦτον ἐδῶ τὸν τρόπο, οὔτε μὲ κείνον ἐκεῖ, οἱ φωνές αὐτές δὲ φανερώνουν οὔτε πράξη, οὔτε ἀπραξία, οὔτε πῶς ὑπάρχει ἓνα «ὄν» ἢ ἓνα «μὴ ὄν», πρὶν ἀνακατώσει κανεὶς τὰ ῥήματα μαζί μὲ τὰ ὀνόματα. Τότε μόνο συνταιριάζουν καὶ τὸ πιὸ ἀπλὸ σύμπλεγμά

τη συμπλοκή, σχεδὸν τῶν λόγων ὁ πρῶτος καὶ σμικρότατος.

ΘΕΑΙ. Πῶς ἄρ' ὧδε λέγεις ;

ΞΕ. Ὅταν εἶπῃ τις ἄνθρωπος μανθάνει, λόγον εἶναι φῆς τοῦτον ἐλάχιστόν τε καὶ πρῶτον ;

D | ΘΕΑΙ. Ἐγωγε.

ΞΕ. Δηλοῖ γὰρ ἤδη πού τότε περὶ τῶν ὄντων ἢ γιγνομένων ἢ γεγονότων ἢ μελλόντων, καὶ οὐκ ὀνομάζει μόνον, ἀλλὰ τε περαίνει, συμπλέκων τὰ ῥήματα τοῖς ὀνόμασι. Διὸ λέγειν τε αὐτὸν ἀλλ' οὐ μόνον ὀνομάζειν εἶπομεν, καὶ δὴ καὶ τῷ πλέγματι τούτῳ τὸ ὄνομα ἐφθεγξάμεθα λόγον.

ΘΕΑΙ. Ὅρθῶς.

XLVI. ΞΕ. Οὕτω δὴ καθάπερ τὰ πράγματα τὰ μὲν ἀλλήλοις ἤρμοιτε, τὰ δ' οὐ, καὶ περὶ τὰ τῆς φωνῆς αὐτῶν ἔσημεῖα τὰ μὲν οὐχ ἀρμόττει, τὰ δὲ | ἀρμόττονα αὐτῶν λόγον ἀπειργάσατο.

ΘΕΑΙ. Παντάπασι μὲν οὖν.

ΞΕ. Ἔτι δὴ σμικρὸν τόδε.

ΘΕΑΙ. Τὸ ποῖον ;

ΞΕ. Λόγον ἀναγκαῖον, διὰνπερ ἦ, τινὸς εἶναι λόγον, μὴ δὲ τινὸς ἀδύνατον.

ΘΕΑΙ. Οὕτως.

ΞΕ. Οὐκοῦν καὶ ποιὸν τινα αὐτὸν εἶναι δεῖ ;

ΘΕΑΙ. Πῶς δ' οὐ ;

ΞΕ. Προσέχωμεν δὴ τὸν νοῦν ἡμῖν αὐτοῖς.

ΘΕΑΙ. Δεῖ γοῦν.

ΞΕ. Λέξω τοίνυν σοι λόγον συνθεῖς πρᾶγμα πράξει δι' ὀνόματος καὶ ῥήματος· δευ δ' ἂν ὁ λόγος ἦ, σὺ μοι φράζειν.

263 ΘΕΑΙ. | Ταῦτ' ἔσται κατὰ δύναμιν.

ΞΕ. Θεαίτητος κάθηται. Μῶν μὴ μακρὸς ὁ λόγος ;

ΘΕΑΙ. Οὐκ, ἀλλὰ μέτριος.

τους γίνεται στή στιγμή λόγος, σχεδόν ὁ πρῶτος καί πιὸ μικρὸς ἀπ' ὅλους τοὺς λόγους.

ΘΕΑΙ. Πῶς τὸ ἐννοεῖς αὐτό ;

ΞΕ. Ὅταν πεῖ κανεὶς «ὁ ἄνθρωπος μαθαίνει», δέχεσαι, πῶς αὐτὸς εἶναι ὁ πιὸ μικρὸς καί ἀπλὸς λόγος ;

ΘΕΑΙ. Ἐγὼ τουλάχιστο τὸ παραδέχομαι.

ΞΕ. Γιατί ἀμέσως τότες φανερώνει κιόλας κάτι, γιὰ ὅσα ὑπάρχουν ἢ γίνονται ἢ ἔχουνε γίνεῖ ἢ πρόκειται νὰ γίνου. Καί δὲ δίνει μόνο ὀνομασίες, παρὰ καί συμπλέκοντας τὰ ρήματα μὲ τὰ ὀνόματα, ἀποτελεῖώνει κάποιο νόημα. Καί γι' αὐτὸ εἶπαμε, πῶς «λέει» κάτι καί δὲν ἀραδιάζει μόνο λέξεις κι ἔτσι τὸ σύμπλεγμα αὐτὸ τ' ὀνομάσαμε «λόγο».

ΘΕΑΙ. Πολὺ σωστά.

XLVI. Ὑπάρχει «ψεύτικος λόγος». Ὅρισμός του.

ΞΕ. Ἔτσι λοιπὸν, ὅπως τὰ πράματα, ποὺ ἄλλα συνταιριαζάν ἀναμεταξύ τους κι ἄλλα ὄχι, τὸ ἴδιο κι ἀπὸ τὰ σημάδια τῆς φωνῆς ἄλλα δὲ συνταιριάζουν, ὅσα ὅμως ἀπ' αὐτὰ συνταιριάζουνε, σχηματίζουνε λόγο.

ΘΕΑΙ. Συμφωνότατος.

ΞΕ. Πρόσεξε ὅμως καί τούτη δῶ τῇ λεπτομέρεια.

ΘΕΑΙ. Ποιά ;

ΞΕ. Ὁ λόγος, ὅταν πραγματικὰ εἶναι λόγος, ἀνάγκη πᾶσα νὰ εἶναι λόγος γιὰ κάτι κι εἶν' ἀδύνατο νὰ μὴ μιλάει γιὰ κάτι τι.

ΘΕΑΙ. Ἔτσι εἶναι.

ΞΕ. Συνάμα ὅμως εἶν' ἀνάγκη νὰ ἔχει καί κάποια ὀρισμένη ποιότητα ὁ λόγος ;

ΘΕΑΙ. Πῶς ὄχι ;

ΞΕ. Ἄς συγκεντρώσουμε λοιπὸν τώρα τὴν προσοχή μας στὸν ἑαυτὸ μας.

ΘΕΑΙ. Ἔτσι πρέπει.

ΞΕ. Θὰ σοῦ πῶ λοιπὸν τώρα ἐγὼ μιὰ πρόταση, ἀφοῦ ἐνώσω ἓνα πράμα μὲ μιὰ πράξη, ὄνομα καί ρῆμα. Καί σὺ θὰ μοῦ πεῖς γιὰ ποῖο πράμα θὰ μιλάει αὐτὸς ὁ λόγος.

ΘΕΑΙ. Ὅσο μπορῶ, θὰ τὸ κάμω.

ΞΕ. «Ὁ Θεαίτητος κάθεται». Μὴν εἶναι τάχα μακρὺς ὁ λόγος μου ;

ΘΕΑΙ. Ὁχι, εἶναι σύντομος.

ΞΕ. Σὸν ἔργον δὴ φράζειν περὶ οὗ τ' ἐστὶ καὶ οὗτου.

ΘΕΑΙ. Δῆλον ὅτι περὶ ἐμοῦ τε καὶ ἐμός.

ΞΕ. Τί δὲ ὁδ' αὖ;

ΘΕΑΙ. Ποῖος;

ΞΕ. Θεαίτητος, ᾧ νῦν ἐγὼ διαλέγομαι, πέτεται.

ΘΕΑΙ. Καὶ τοῦτον οὐδ' ἂν εἰς ἄλλως εἴποι πλὴν ἐμόν τε καὶ περὶ ἐμοῦ.

ΞΕ. Ποῖον δὲ γέ τινά φαμεν ἀναγκαῖον ἕκαστον εἶναι τῶν λόγων.

B ΘΕΑΙ. | Ναί.

ΞΕ. Τούτων δὴ ποῖον τινα ἐκότερον φατέον εἶναι;

ΘΕΑΙ. Τὸν μὲν ψευδῆ που, τὸν δὲ ἀληθῆ.

ΞΕ. Λέγει δὲ αὐτῶν ὁ μὲν ἀληθῆς τὰ ὄντα ὡς ἐστὶ περὶ σοῦ.

ΘΕΑΙ. Τί μήν;

ΞΕ. Ὁ δὲ δὴ ψευδῆς ἕτερα τῶν ὄντων.

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΞΕ. Τὰ μὴ ὄντ' ἄρα ὡς ὄντα λέγει.

ΘΕΑΙ. Σχεδόν.

ΞΕ. Ὅντων δὲ γε ὄντα ἕτερα περὶ σοῦ. Πολλὰ μὲν γὰρ ἔφαμεν ὄντα περὶ ἕκαστον εἶναί που, πολλὰ δὲ οὐκ ὄντα.

ΘΕΑΙ. Κομιδῆ μὲν οὖν.

C | ΞΕ. Ὅν ὑστερον δὴ λόγον εἴρηκα περὶ σοῦ, πρῶτον μὲν, ἐξ ὧν ὠρισάμεθα τί ποτ' ἐστὶ λόγος, ἀναγκαιότατον αὐτὸν εἶνα τῶν βραχυτάτων εἶναι.

ΘΕΑΙ. Νῦν δὴ γοῦν ταύτη ξυνωμολογήσαμεν.

ΞΕ. Ἐπειτα δὲ γε τινός.

ΘΕΑΙ. Οὕτως.

ΞΕ. Εἰ δὲ μὴ ἐστὶ σός, οὐκ ἄλλου γε οὐδενός.

ΘΕΑΙ. Πῶς γάρ;

ΞΕ. Μηδενός δὲ ὧν οὐδ' ἂν λόγος εἴη τὸ παράπαν.

ΕΕ. Δικὴ σου τώρα δουλειὰ νὰ μοῦ πεῖς γιὰ ποῖο πράμα μιλάει καὶ σὲ ποιὸν ἀναφέρεται.

ΘΕΑΙ. Εἶναι φανερό, πῶς μιλάει γιὰ μένα καὶ ἀναφέρεται σὲ μένα.

ΕΕ. Καὶ τοῦτος ἐδῶ ὁ παρακάτω ;

ΘΕΑΙ. Ποιός ;

ΕΕ. «Ὁ Θεσίτητος, ποὺ τώρα ἐγὼ τοῦ μιλάω, πετάει».

ΘΕΑΙ. Μὰ κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ πεῖ τίποτ' ἄλλο, παρὰ πῶς κι αὐτὸς ὁ λόγος εἶναι δικός μου καὶ μιλάει γιὰ μένα.

ΕΕ. Καὶ εἶχαμε πει, πῶς ἀναγκαστικὰ κάθε λόγος ἔχει κάποια ποιότητα ;

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΕΕ. Καὶ τί λογιῆς θὰ ποῦμε, πῶς εἶν' ὁ καθένας ἀπ' αὐτοὺς τοὺς δύο ;

ΘΕΑΙ. Μὰ μοῦ φαίνεται, πῶς ὁ ἕνας εἶναι ψεύτικος κι ὁ ἄλλος ἀληθινός.

ΕΕ. Ἐκεῖνος λοιπὸν, ποὺ εἶν' ἀληθινός λέει γιὰ σένα κείνα ποὺ εἶναι, ὅπως εἶναι.

ΘΕΑΙ. Τί ἄλλο βέβαια ;

ΕΕ. Κι ὁ ψεύτικος λέει ἄλλ' ἀπὸ κείνα, ποὺ εἶναι.

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΕΕ. Ἄρα λέει τὰ «μὴ ὄντα» γιὰ «ὄντα».

ΘΕΑΙ. Ἄπάνω κάτω.

ΕΕ. Λέει δηλαδὴ πράματα, ποὺ εἶναι «ὄντα», μὰ εἶναι «ἄλλα» ἀπὸ κείνα, ποὺ εἶναι «ὄντα» σχετικὰ μὲ σένα. Γιατί, καθὼς εἶπαμε, σχετικὰ μὲ κάθε πράμα πολλὰ εἶναι «ὄντα» καὶ πολλὰ «μὴ ὄντα».

ΘΕΑΙ. Βεβαιότατα.

ΕΕ. Αὐτὴ λοιπὸν ἡ δεύτερη πρόταση, ποὺ εἶπα γιὰ σένα, σύμφωνα μὲ τὸν ὀρισμὸ, ποὺ δώσαμε γιὰ τὸ τί εἶναι λόγος, εἶν' ἀνάγκη ἀπόλυτη πρῶτα πρῶτα νὰ εἶν' ἕνας ἀπὸ τοὺς συντομότετους λόγους.

ΘΕΑΙ. Τώρα δὲ πρὶν λίγο μείναμ' ἔτσι σύμφωνα.

ΕΕ. Ἐπειτα εἶν' ἀνάγκη ἀπόλυτη νὰ μιλάει γιὰ κάποιον.

ΘΕΑΙ. Σωστά.

ΕΕ. Κι ἂν δὲ μιλάει γιὰ σένα, δὲ μιλάει βέβαια οὔτε γιὰ κανέναν ἄλλον.

ΘΕΑΙ. Φυσικά.

ΕΕ. Κι ἂν δὲ μιλοῦσε γιὰ τίποτα, δὲ θὰ μπορούσε καν

ἀπεφήναμεν γὰρ ὅτι τῶν ἀδυνάτων ἦν λόγον ὄντα μηδε-
νός εἶναι λόγον.

ΘΕΑΙ. *Ορθότατα.

D ΕΕ. | Περὶ δὴ σοῦ λεγόμενα μέντοι θάτερα ὡς τὰ αὐτὰ
καὶ μὴ ὄντα ὡς ὄντα, παντάπασιν ὡς ἔοικεν ἢ τοιαύτη
σύνθεσις ἔκ τε ῥημάτων γιγνομένη καὶ ὀνομάτων ὄντως τε
καὶ ἀληθῶς γίνεσθαι λόγος ψευδής.

ΘΕΑΙ. *Αληθέστατα μὲν οὖν.

XLVII. ΕΕ. Τί δὲ δὴ; Διάνοιά τε καὶ δόξα καὶ φαν-
τασία, μῶν οὐκ ἤδη δῆλον ὅτι ταῦτα τὰ γένη ψευδῆ τε καὶ
ἀληθῆ πάνθ' ἡμῶν ἐν ταῖς ψυχαῖς ἐγγίγνεται;

ΘΕΑΙ. Πῶς;

ΕΕ. *Ὡδ' εἶσαι ῥᾶον, ἂν πρῶτον λάβῃς, τί ποτ' ἐστι
Ε καὶ τί | διαφέρουσιν ἕκαστα ἀλλήλων.

ΘΕΑΙ. Δίδου μόνον.

ΕΕ. Οὐκοῦν διάνοια μὲν καὶ λόγος ταῦτόν' πλὴν ὁ
μὲν ἐντὸς τῆς ψυχῆς πρὸς αὐτὴν διάλογος ἄνευ φωνῆς γι-
γνόμενος τοῦτ' αὐτὸ ἡμῖν ἐπωνομάσθη, διάνοια;

ΘΕΑΙ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΕΕ. Τὸ δέ γ' ἀπ' ἐκείνης ῥεῦμα διὰ τοῦ στόματος ἰὸν
μετὰ φθόγγου κέκληται λόγος;

ΘΕΑΙ. *Αληθῆ.

ΕΕ. Καὶ μὴν ἐν λόγοις αὐτὸ ἴσμεν ὄν—

ΘΕΑΙ. Τὸ ποῖον;

ΕΕ. Φάσιν τε καὶ ἀπόφασιν.

ΘΕΑΙ. *Ἰσμεν.

264 ΕΕ. *Ὅταν οὖν τοῦτο ἐν | ψυχῇ κατὰ διάνοιαν ἐγγί-

90. «*Ὄντως τε καὶ ἀληθῶς λόγος ψευδής». Ὁ Πλάτωνας ἐπιδιώκει τὸν κομψὸν αὐτὸ συνδυασμὸ ἀπὸ ἀντίθετες ἔννοιες γιὰ τὸ ἴδιο πράμα. Πρβλ. καὶ «θεαίτητο» (189 c/d) «τότε ὡς ἀληθῶς δοξάζει ψευδῆ» καὶ «οἱ δοκῶ τοῦ ἀληθῶς ψεύδους ἀντιλαβέσθαι».

91. Ὁ ὀρισμὸς τῆς «διανοίας» καὶ τῆς «δόξης» δίνεται καὶ στὸ «θεαίτητο» (189 e - 190 a). Ἡ «διάνοια» εἶναι «λόγος, ὅν αὐτὴ πρὸς

δλότελα νά 'ναι λόγος. Γιατί ἀποδείξαμε παραπάνω, πώς εἶναι τῶν ἀδυνάτων, ἂν εἶναι λόγος, νά μὴ μιλάει γιὰ τίποτα.

ΘΕΑΙ. Πάρα πολὺ σωστά.

ΞΕ. Ἐνα σύμπλεγμα λοιπὸν καμωμένο ἀπὸ ρήματα καὶ ὀνόματα, ποὺ θά 'λεγε γιὰ σένα τὰ «διαφορετικά» γιὰ «ἴδια» καὶ τὰ «μὴ ὄντα» γιὰ «ὄντα», ἕνα τέτιο σύμπλεγμα φαίνεται ὀλοκάθαρα, πώς εἶναι οὐσιαστικά καὶ ἀληθινὰ ἕνας λόγος ψεύτικος ὃ.

ΘΕΑΙ. Ἀληθινότατα.

XLVII. Ὑπάρχει ψεύτικη σκέψη, ψεύτικη κρίση, ψεύτικη παράσταση.

ΞΕ. Μὰ δὲ μοῦ λές; Ἄραγε ἡ «σκέψη» καὶ ἡ «κρίση» καὶ ἡ «παράσταση» δὲν εἶναι τάχα κιόλας φανερό, πώς δλ' αὐτὰ τὰ γένη μποροῦν νά γεννηθοῦνε στὴν ψυχὴ μας καὶ ψεύτικα καὶ ἀληθινὰ;

ΘΕΑΙ. Πῶς;

ΞΕ. Θὰ τὸ καταλάβεις καλύτερα, ἂν πρῶτα νιώσεις, τί 'ναι τὸ καθέν' ἀπ' αὐτὰ καὶ τί διαφορὰ ἔχουνε συναμεταξύ τους.

ΘΕΑΙ. Φτάνει νά μοῦ τὸ πεις.

ΞΕ. Λοιπὸν πρῶτα πρῶτα ἡ σκέψη καὶ ὁ λόγος εἶναι τὸ ἴδιο πράμα. Μὲ μόνη τὴ διαφορὰ, πώς ὀνομάστηκε ἀπὸ μᾶς «σκέψη» ὁ διάλογος, ποὺ γίνεται μέσα στὴν ψυχὴ μὲ τὸν ἑαυτὸ της χωρὶς νά συμμετέχῃ ἡ φωνή· δὲν εἶν' ἔτσι; ὃ

ΘΕΑΙ. Βεβαιότατα.

ΞΕ. Κι ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ τὸ ρέμα, ποὺ βγαίν' ἀπὸ τὴν ψυχὴ καὶ περνάει ἀπὸ τὸ στόμα ἔνωμένο μὲ τὴ φωνή, αὐτὸ δὲν ἔχει ὀνομαστεῖ «λόγος»;

ΘΕΑΙ. Ἀληθινὰ.

ΞΕ. Κι ἀκόμα ξέρουμε, πώς μέσα στοὺς λόγους ὑπάρχει καὶ τοῦτο δῶ...

ΘΕΑΙ. Ποιό;

ΞΕ. Ἡ κατάφαση καὶ ἡ ἄρνηση.

ΘΕΑΙ. Τὸ ξέρουμε.

ΞΕ. Ὅταν λοιπὸν ἡ κατάφαση καὶ ἡ ἄρνηση γίνονται

αὐτὴν ἡ ψυχὴ διεξέρχεται περὶ ὧν ἂν σκοπῇ», «ὅταν δὲ ὀρίσασα, εἴτε βραδύτερον εἴτε καὶ ὀξύτερον ἀπαίξασα, τὸ αὐτὸ ἤδη φῆ καὶ μὴ δισταῖ, δόξαν ταύτην τίθεμεν αὐτῆς».